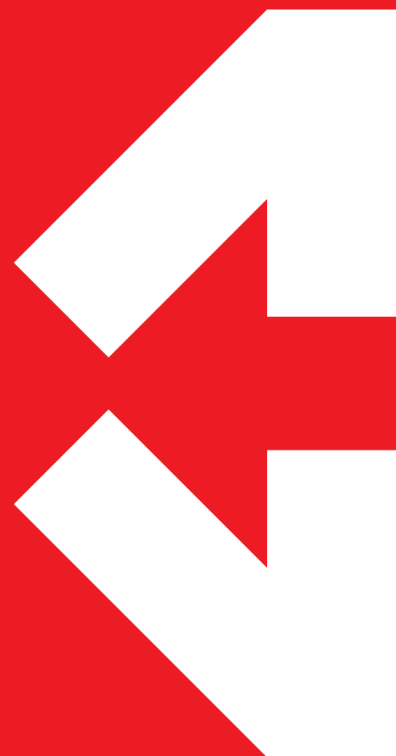

Χρηματοδότηση της ενεργειακής μετάβασης: η συμβολή του κράτους, του ιδιωτικού τομέα και των νοικοκυριών

Γιάννης Ευσταθόπουλος,
Παρατηρητήριο
Βιώσιμης Ανάπτυξης
ΕΝΑ

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Εισαγωγή

Κεντρικά ερωτήματα:

1. Πώς μπορεί να καλυφθεί **με δίκαιο τρόπο** το χρηματοδοτικό κενό της ενεργειακής (και πράσινης) μετάβασης;
2. Ποιες είναι οι διαφορετικές προσεγγίσεις για τον ρόλο του κράτους και της οικονομικής πολιτικής σχετικά με την υποστήριξη της ενεργειακής μετάβασης;
3. Μπορούν η Ελλάδα και οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου **να αντιμετωπίσουν ισότιμα** τις προκλήσεις και τις αναπτυξιακές ευκαιρίες που ανακύπτουν από τη μετάβαση;

1. Το ζήτημα του επενδυτικού κενού

Το ζήτημα του επενδυτικού κενού

- Πρόσθετες ετήσιες επενδύσεις για να επιτευχθούν οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU ανέρχονται **σε 620 δισεκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2030** (2023 Strategic Foresight Report, E.C).
- Το REPower EU από μόνο του αύξησε το ετήσιο επενδυτικό κενό κατά 300 δισ. μέχρι το 2030 πέραν των αναγκών του Fit for 55.
- Εναλλακτικές εργασίες εκτιμούν το ετήσιο επενδυτικό κενό κατά τη διάρκεια της τρέχουσας δεκαετίας **σε 855 δισ. ευρώ** χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες που αφορούν στον μετασχηματισμό του τομέα των μεταφορών (FEPS, 2020)

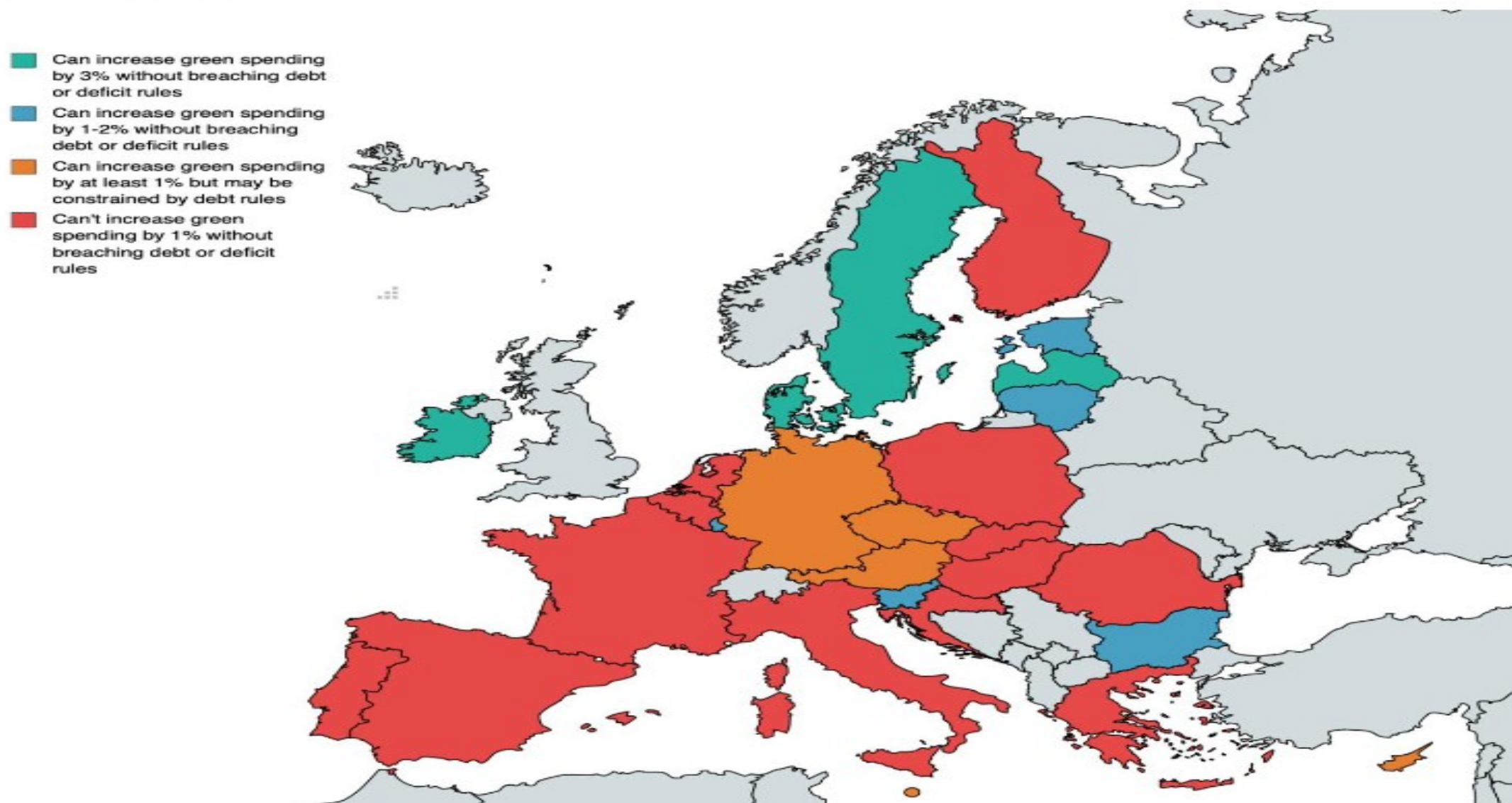

Το ζήτημα του επενδυτικού κενού (2)

1. Το επενδυτικό κενό δεν συμπεριλαμβάνει τις δαπάνες προσαρμογής, προστασίας της βιοποικιλότητας, αποκατάστασης της φύσης, κ.λπ.
2. Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και οι ευρωπαϊκοί πόροι υπολείπονται των επενδυτικών αναγκών - το ετήσιο κενό ανέρχεται στα 200 δισ. ευρώ (Agora Energiewende).
3. Η αυξημένη επενδυτική προσπάθεια για την κλιματική ουδετερότητα εκτείνεται μέχρι το 2050.
4. Η Ελλάδα παρουσιάζει αυξημένες ανάγκες (αποανθρακοποίησης και προσαρμογής στην ΚΑ) – τα δημοσιονομικά περιθώρια της χώρας είναι ωστόσο πολύ περιορισμένα: τριπλή ευαλωτότητα

Figure 7: Only four EU countries can meet the 3% green spending increase required to meet the high emission reduction scenario.

Assessment of countries' ability to meet different scenarios of increased spending at 1%, 2%, and 3% of EU GDP

Note: NEF analysis

2. Οικονομική Πολιτική & Ενεργειακή μετάβαση: προσεγγίσεις, διεθνή εμπειρία και προτάσεις

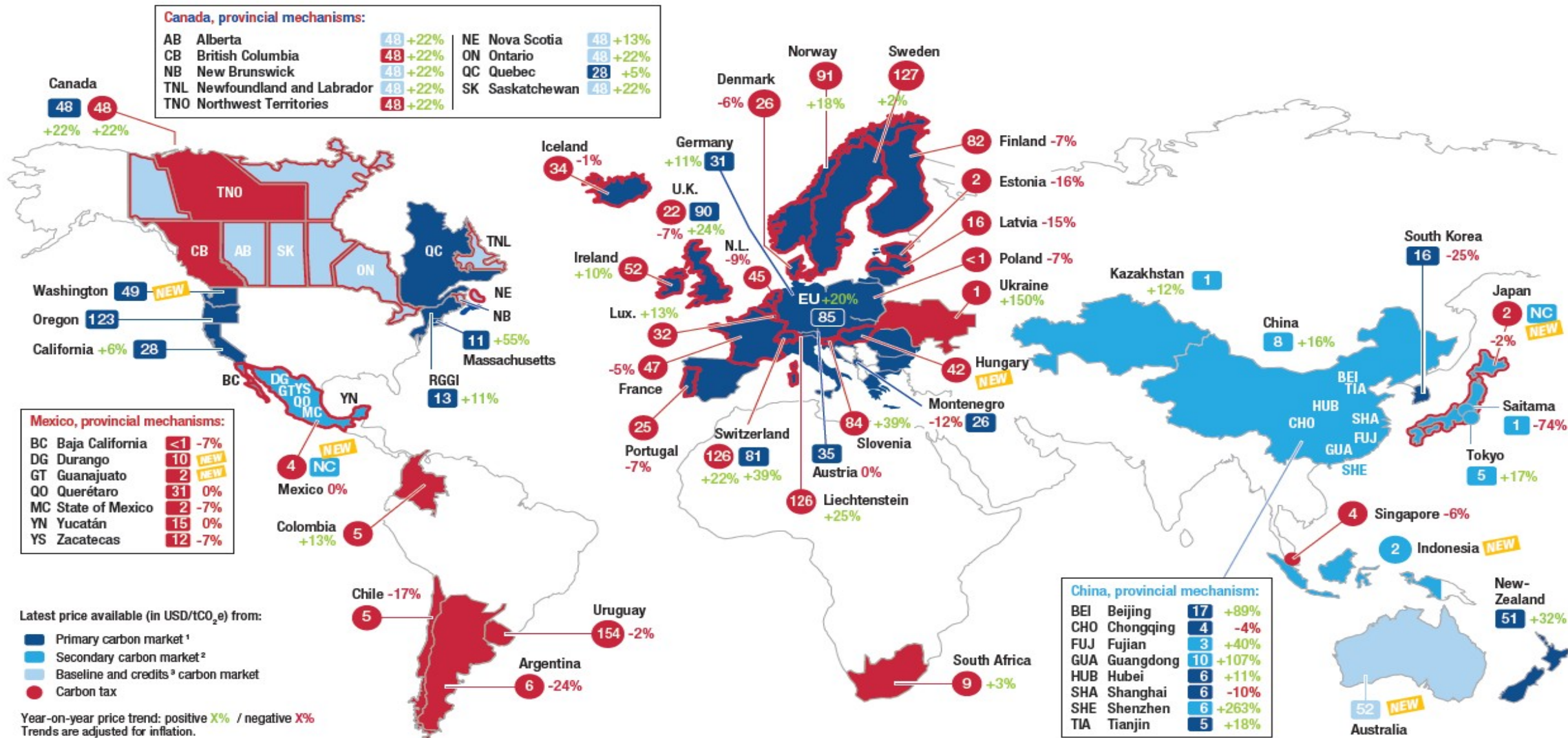

2.1 Η προσέγγιση με βάση την αγορά

-
- Ο φόρος άνθρακα (Carbon tax) + Συστήματα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS 1 & 2)
 - Συνολικά το 2023 υπήρχαν 74 μηχανισμοί τιμολόγησης του άνθρακα στον κόσμο.
 - Βιώσιμη / Πράσινη Χρηματοδότηση (Sustainable Finance, Ταξινόμια της E.E, CSRD, SFRD, ευρωπαϊκό πρότυπο Πράσινου Ομολόγου)
 - Συμπληρωματικότητα των δύο επιπέδων:
 - **Μηχανισμοί τιμολόγησης του άνθρακα** (1, 2) παρέχουν κίνητρα στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις για τη λήψη παραγωγικών και καταναλωτικών αποφάσεων φιλικών προς το περιβάλλον
 - **Προϊόντα της πράσινης χρηματοδότησης** (3) συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ατελειών στις χρηματιστικές αγορές που δυσχεραίνουν τη διοχέτευση κεφαλαίων προς πράσινες δραστηριότητες και επενδύσεις
-

Map of explicit carbon prices around the world in 2023

¹ Allowances are auctioned by a public authority

² Trading of allowances between players, with no revenue for the public authority

³ Emissions standard to be met by each player. If the standard is exceeded, the player must buy allowances (possibly from the public authority).

Όρια πολιτικών με άξονα την αγορά: φορολογία άνθρακα

➤ Κοινωνική αποτελεσματικότητα:

- Η φορολογία άνθρακα είναι αντίστροφα προοδευτικός φόρος (χαμηλά εισοδηματικά στρώματα και κάτοικοι στα περίχωρα αστικών κέντρων)
- Αδυναμία αγοράς εναλλακτικών πράσινων μέσων θέρμανσης, μετακίνησης, κ.λπ.
- Τεχνικές δυσκολίες και αβεβαιότητα σχετικά με τη δίκαιη επιστροφή εσόδων του φόρου στο κοινωνικό σύνολο

➤ Κλιματική αποτελεσματικότητα:

- Αβέβαιη κλιματική αποτελεσματικότητα: απαιτούνται πολύ μεγάλες αυξήσεις για να αλλάξουν οι καταναλωτικές συμπεριφορές (αδράνεια)

➤ Οικονομική αποτελεσματικότητα:

- Μακροοικονομικό/ παραγωγικό σοκ και αστάθεια οικονομίας
-

Διεθνής εμπειρία

- Η κλιματική αλλαγή δεν μπορεί να προσεγγίζεται αποκλειστικά ως μια απλή αποτυχία της αγοράς προς διόρθωση.
- Οι κυρίαρχες παραγωγικές και καταναλωτικές νόρμες είναι βαθιά ριζωμένες σε σύνθετες θεσμικές ρυθμίσεις (institutional arrangements) που χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό αδράνειας (π.χ. χαμηλή ανταπόκριση σε price-signals).
- Χώρες όπως η Σουηδία, για παράδειγμα, εφάρμοσαν ένα πλέγμα πολιτικών πέραν του φόρου άνθρακα: **θέσπιση κανόνων/προδιαγραφών στα προϊόντα, τοπικός χωρικό-περιβαλλοντικός σχεδιασμός, πολιτική καινοτομίας, εκπαιδευτική πολιτική, οικονομικά κίνητρα, κ.λπ.).**

2.2 Πολιτικές πέραν της αγοράς

-
- **Προτεραιοποίηση πολιτικών με αμοιβαία κοινωνικά και κλιματικά οφέλη** (win-win social-climate mitigation policies) (Eurofound/ EEA, 2021).
 - **Κανονιστική προσέγγιση:** θέσπιση υποχρεωτικών προδιαγραφών για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (π.χ αυτοκινητοβιομηχανία)
 - **Προδιαγραφές:** Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις & Κυκλική οικονομία
 - **Στήριξη της πράσινης καινοτομίας:** η μείωση της τιμής των ΑΠΕ (backstop price: R) έχει την ίδια επίδραση με τον φόρο άνθρακα (National Bureau of Economic Research, 2019) αλλά με μικρότερο διανεμητικό κόστος.
 - Το κράτος καλείται να στηρίξει ενεργά τις «τεχνολογίες γενικού σκοπού» [general-purpose technologies (GPTs)]
 - **Πράσινες δημόσιες επενδύσεις (green golden rule, μόνιμο NGEU, κ.λπ)**
 - **European Wealth Tax:**
 - Ένα άτομο που ανήκει στο πλουσιότερο 1% της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκπέμπει, κατά μέσο όρο, 14 φορές περισσότερο διοξείδιο του άνθρακα από κάποιον που ανήκει στο κατώτερο 50%.
 - Το πλουσιότερο 10% της ΕΕ εκπέμπει το 28% των εκπομπών της ΕΕ το 2019, περισσότερο από το κατώτερο 50% της ΕΕ (26%).
-

Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΕΥΡΕΣΗΣ ΠΟΡΩΝ

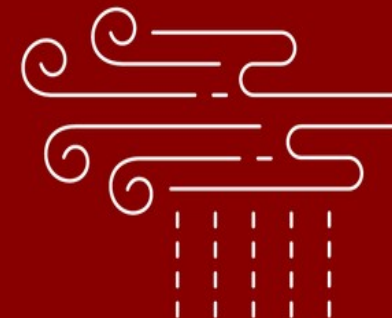

ΣΤΟΧΟΙ, ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από τους Μηχανισμούς της Αγοράς στην Πολιτική Οικονομία
της Μετάβασης και τον Ολιστικό Μακροπρόθεσμο Σχεδιασμό

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ – ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ – ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΣΕΝΑΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑ-COVID ΕΠΟΧΗ

Επιστροφή στην «Κανονικότητα» ή
Ευκαιρία Μετάβασης σε ένα Βιώσιμο Μέλλον;

Παρατηρητήριο Βιώσιμης Ανάπτυξης ΕΝΑ

